

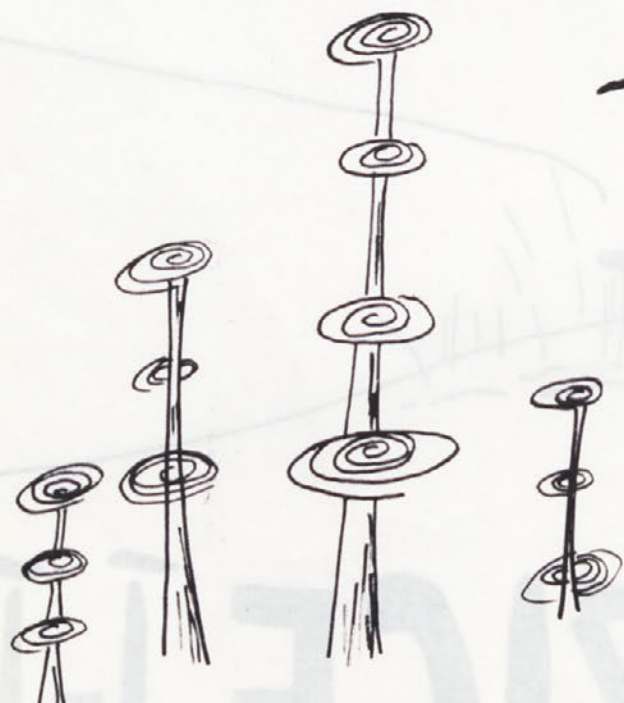
STEZICE I-II

DRAGI BRALCI!

V rokah imate precej obširno številko Stezic. Prvotno jih sicer nismo nameravali izdati v takšni obliki, potem pa smo vključili tudi referat o Ivanu Zoranu, ki je prva objavljena študija o tem novomeškem pesniku. Skupaj z ostalimi prispevki tvori zanimivo celoto. Na žalost pa nimamo nobenih prispevkov o delovanju interesnih dejavnosti, upamo pa, da bomo o tem brali že v naslednji številki.

PRIJETNO BRANJE!

UREDNIŠTVO



de

V četrtek, 15. oktobra 1987, je bila v knjižnici otvoritev razstave Otroški ex libris, prve tovrstne razstave na naši šoli. Gost našega srečanja je bil dr. Rajko Pavlovec, redni profesor geologije na fakulteti v Ljubljani in navdušen zbiralec ex librisov.

Vzdušje v knjižnici je bilo zelo prijetno. Po nekaj pozdravnih besedah smo prisluhnili skladbam kitarista Boštjana Virca. Nato pa smo zaprosili dr. Rajka Pavlovca, da nas je okvirno seznanil s to nenavadno grafično zvrstjo. Ex libris dobesedno pomeni "iz knjig". Z njim torej označimo lastništvo knjige, zato sta na njem ime in priimek. Otroci pa so veliko bolj domiselni in tako lahko na izdelkih poleg običajnih motivov oseb, živali, rastlin, raznih poklicev, najdemo motive s knjigo, arhitekturne motive iz raznih krajev naše domovine in predstavitev predmetov naše kulturne dediščine.

Dr. Rajko Pavlovec nam je pokazal svojo knjigo s čudovitimi ex librisi umetnikov iz vsega sveta. Videli pa smo tudi posebnosti njegove zbirke. To so drobne knjižice s še drobnejšimi grafičnimi izdelki. Najmanjša med njimi je velika 8 mm, grafike pa so vanjo vtisnjene originalno.

Govoril nam je tudi o zgodovini ex librisov pri nas na Slovenskem, o društvu Ex libris, ki je bilo ustanovljeno pred 14 leti. Skupaj z revijo Pionir in OŠ Komenda-Moste je razpisalo natečaj za izdelavo ex librisov. Pred leti so pripravili mednarodno razstavo, naše hodnike pa smo poživili z izdelki učencev jugoslovanskih šol.

Anita Hrovat, 4. D

DALJNOGLED

EKSKURZIJA PO JUGOSLAVIJI

Novomeške ulice še niso začutile utripa novega jutra, ko je njih grobno tišino pretrgalo brnenje avtobusa. Ropot se je izgubljal v daljavi in kdo ve, kje je zamrl. Z njim smo potovali mi, ki nas je štiridnevna ekskurzija popeljala vse v osrčje domovine Jugoslavije: da bi spoznali njeno kulturo, da bi se naučili ljubiti pridobitve NOB, da bi rasli v spoštovanju do drugih narodov, da bi si kot bodoči pedagogi širili obzorje...

Zgodnje jutranje ure so mnogim delale težave z bñdnostjo, vendar pa je doživljanje zarje v novem okolju preveč mikalo, da bi ga prespali. Prebujajoča se pokrajina od Zagreba dalje je bila precej pusta in nezanimiva, pa tudi vožnja je čez nekaj časa postajala enolična. A preden se je mogla v nas naseliti otopelost, je tov. vozič po zvočniku povedal, da se bližamo Jasenovcu. Naša prva postaja. Spreletel me je čuden občutek, ko sem zagledala široko ravan in sredi neme pokrajine ogromen tulipanov cvet. Kakor da hoče osuti svoja kamnita semena, je prihajal vame. A sprejela sem ga lahko le z očmi, saj niti slutiti nisem mogla veličine zemlje in časa, iz katerega je izšel. Temačni občutki so se ob ogledu spominskega muzeja in dokumentarnega filma o zloglasnem ustaškem taborišču le še stopnjevali, povsod pa sem čula prisotnost, kakor tiho, moreče šepetanje: da se nikoli več ne bi ponovilo.

Pot smo nadaljevali prebujeni, a vtisi iz Jasenovca so pustili v duši mračne sledi, ki so se stopnjevale v neizrečeno spoštovanje. Kot v podoživljanje strahot vojne se je naša pot nadaljevala na Kozaro. V skrivnostni tišini mogočne gore, daleč od vsakdanjosti, strmi k nebu mogočen spomenik in bedi nad črkami, imeni padlih v znameniti bitki. To je njegovo edino bogastvo, življenja je vsrkala zemlja. In po njej smo hodili mi...

A časa za razmišljanje je bilo premalo. Že nekoliko utrujeni in lačni smo se po poldnevu ustavili v Banja Luki, kjer smo ob skromni malici in počitku obnovili izgubljene moči. In spet smo nadaljevali pot. Skozi slikovito pokrajino smo vzporedno sledili reki Vrbas, ki se je vabljivo vila pod nami. Vmes smo oblikovali

primerjave z Dolenjsko in ugotavljali, da kljub lepoti te pokrajine ne bi zamenjali za rodno Slovenijo. V prijaznem pogovoru in petju je ura vožnje zelo hitro minila in kmalu smo ponovno izstopili. Prispeli smo v Jajce. Kar smo se učili v šoli o rojstnem kraju naše domovine, smo lahko sedaj obnovili desetkratno, saj smo imeli mesto kot na dlani. Ogledali smo si v muzej preurejeno dvorano drugega zasedanja AVNOJ-a ter galerijo z razstavljenimi predmeti našega rojaka, Božidarja Jakca. Preden smo zapustili mesto, smo se povzpeli tudi na srednjeveško trdnjavo, ki je posredovala čudovito podobo bosanskega kraja z vsemi njegovimi pristnimi značilnostmi. Nekaj kilometrov stran, ob slikovitem Plivskem jezeru, smo prenočili. Bili smo nekoliko utrujeni, a polni čudovitih vtisov.

V novo jutro smo se prebudili spočiti in po zajtrku spet sedli na sedeže v avtobusu, ki je postal za nekaj dni naš drugi dom. Del poti smo tudi ta dan preživeli s tokom reke Vrbas, pri Donjem Vakufu pa smo se poslovili od zveste sopotnice. Zavili smo proti vzhodu in kmalu prispeli v Travnik. Začudena sem spoznala, da sem imela o njem napačne predstave, saj sem njegovo pravo velikost enačila z večjo vasjo. Toda sedaj sem stala v mestu, pravem bosanskem mestu. Seveda je imel postanek v njem le en cilj: obiskati rojstno hišo Iva Andrića. Tu nam je prijazna kustusinja predstavila življenje velikana naše literature, nato pa smo si še sami ogledali spominsko hišo.

Pot iz Travnika smo nadaljevali proti Sarajevu, ki se je ob našem prihodu kopalo v nepopisni vročini. Ulice so žarele in odvečno sončno energijo prenašale na nas, ki smo ob reki Miljacki peš hiteli v stari del mesta. Mimo nas so se gnetli ljudje, brzeli so avtomobili in ustvarjali ropot - običajen za sodobno življenje mesta. Spotoma smo videli tudi most Gavrila Principa, pravno fakulteto, opero in druge, arhitektonsko svojevrstno zasnovane zgradbe. Vsakdo pa je želel čim hitreje priti na Baščaršijo, kjer spretni obrtniki izdelujejo in prodajajo izdelke iz raznih materialov z navdihom vzhodne kulture. Mnogi so tu nekoliko izpraznili svoje denarnice, se okrepčali v pristni bosanski restavraciji ali samo zvedavo obhodili bogato založeno tržnico. Ko smo se vrnili v avtobus, smo čutili rahlo utrujenost, ki je po dveurni hoji povsem razumljiva. A kdo bi mislil na to ob

veselem vzdušju, ki je vladalo v našem avtobusu. Preden smo zapustili mesto, smo ga še nekoliko obvozili, nato pa smo odpotovali proti Mostarju.

Vožnjo je ves čas spremljalo neusmiljeno sonce in se poigravalo z nami, ki smo se mu nemočni vdajali. Močnejši pač vedno zmaguje. Proti večeru smo prispeli v mesto, ki je bilo, kakor mi, izčrpano od vročine. A vse težave se z dobro voljo premaga. Te pa nam gotovo ni manjkalo. Odložili smo nahrbtnike in se pod vodstvom lokalnega vodiča podali na kratek potep po mestu. Z zanimanjem smo si ogledali staro džamijo, značilno turško hišo in stari, kamniti most. Ko smo stali na njem, se je kakor impresija neizpovedanega pred nami odprl Mostar, ki je žarel v tisočih lučkah različnih barv in velikosti. Pod nami pa je tiho tekla Neretva, predana svojemu toku, ki ga zvedavi turisti ne morejo razumeti. Vabila je v svoje hladne globine in ponujala božansko osvežitev po naporni poti. A njena nedra so ostala lačna, mi pa smo v bližnjem hotelu trdno zaspali...

Spet nas je prebudilo jutro in pred odhodom smo si privoščili še kratek sprehod po mestu, ki mi bo dolgo ostalo v spominu. Čas pa spet ni pozabil na nas. Oglasil se je kakor obvezna zapoved, ki veleva iti. Morali smo ga poslušati in - zapustiti Mostar.

Sredi dopoldneva smo navdušeni zagledali morje in če bi bilo mogoče, bi brez pomisleka poskakali vanj. Izstopili smo v Makarski, da smo prebudili zaspana telesa, nato pa nadaljevali proti Splitu. Tu smo si ogledali del Dioklecianove palače, za sprehod po mestu pa je zmanjkalo časa. Nekaj več užitka so nam omogočili čudoviti slapovi Krke pri Šibeniku, kjer smo se ustavili za dobro uro. Ker pa se je popoldne že nagibalo proti večeru, smo se vrnili k morju, v Vodice. Tu smo preživeli zadnjo noč potovanja. Komaj smo čakali novega jutra in dopoldneva, ki so nam ga namenili za kopanje. To je bilo gotovo največje darilo, ki smo ga na poti prejeli. Po kosilu smo se vrnili v "stari" avtobus, saj je bila pred nami še dolga pot do doma. Najprej nas je vodila skozi Zadar, kjer smo si ogledali znamenito cerkev sv. Donata, nato pa smo preko obronkov Velebita zavili v notranjost države. Poslovnili smo se od morja, od prijaznih ljudi in - od sonca. Začelo se je oblačiti. Je bila to prisposodba nečesa lepega, ki se izteka, ali samo običajna sprememba vremena? Dan je

zahajal v noč in prinesel tudi prve deževne kaplje. V meni so zbudile občutek neznanega prerojenja, pričarale so mi domač, a nov svet. Kakor vrnitev v življenje je odmevalo njihovo zamolklo udarjanje po šipah avtobusa.

Ko sem stala na postaji, sem v mislih prehodila štiri dni potepanja po Jugoslaviji. In resnično: želela sem se vrniti v domačo vas. Ne zato, da bi čutila domotožje ali nezadovoljstvo. Ne, čutila sem neskončno več. Zaželela sem si dom, kjer rastem, kjer imam prijatelje. In če bi bil moj dom majhen kot škatlica vžigalic, bi ga od veselja stisnila v objem in mogoče, mogoče bi se vžigalice vnele...

Barbara Zoran, 4. D



BILI SMO V PLANINAH

V program pedagoške šole sodi tudi planinska tura, ki smo jo opravili letos na začetku šolskega leta. Tri dni smo se potepali po Triglavskem narodnem parku.

V svežem nedeljskem jutru smo se polni pričakovanja odpeljali z vlakom do Ljubljane, od koder nas je avtobus, zdaj že veselo razpoložene, odpeljal do slapa Savice. Tam sta nam malica in požirek ledeno hladne gorske vode dobro dela. Nahrbtnike smo odložili na tovarno žičnico in se postavili v vrsto. Še fotografski posnetek pred začetkom ture in že smo odrinili na pot.

Hodili smo skoraj tri ure, vmes smo se nekajkrat ustavili, saj nam je sapa že pošteno pošla, nekateri pa so morali že med potjo poskrbeti za žulje, ki so jih povzročili planinski čevlji. Končno smo prišli do kočice na Komni, kjer so nas že čakali nahrbtniki z okrepljenim. Dobilili smo tudi sobe, kjer naj bi prespali prvo noč.

Potem smo odšli na Bogatinsko sedlo, uro hoda od kočice, kjer smo uživali v prelepem razgledu. Sonce je že zašlo, ko smo se vrnili v komensko kočico. Večer smo zaključili s petjem in potem še pozno v noč nismo mogli zaspati, vznemirjeni od vsega, kar smo doživeli že prvi dan. Toda glavno nas je še čakalo.

Zgodaj zjutraj smo se odpravili naprej. Danes bomo videli vsa triglavska jezera! In res smo jih. Najprej nas je pot vodila mimo zadnjega, Črnega jezera, ki ga v času našega obiska še ni doseglo sonce, potem pa naprej, vse do prvega. Pri vsakem jezeru smo se ustavili, se napili vode in naužili prelepih pogledov, potem pa nadaljevali pot. Tako od zore do mraka. Prespali smo v kočici pri sedmerih jezerih. Čakala nas je še dolga naporna pot v dolino, načrtovana za naslednji dan.

Tretji dan zjutraj smo se še v mraku povzpeli na Štance, visok skalnat prelaz, kjer smo se morali kot pravi planinci preizkusiti še v plezanju, ne le v hoji. Vsi smo uspešno prišli skozi skalnat koridor in na drugi strani stopili na planinsko travo.

Oddahnili sem si. Gole previsne stene na oni strani so mi vzbujale nekoliko strahu, hkrati pa so bile izziv, ki sem se mu uspešno odzvala. "Zdaj pa le še v dolino," so povedali. In res smo se preko vseh štirih fužinskih planin spustili v Bohinjsko dolino, na

cilj naše odprave, kamor smo prišli okoli druge ure popoldne. Avtobus nas je odpeljal do Ljubljane, od tam pa vlak v Novo mesto.

Vsi smo bili utrujeni, a nepopisno srečni, saj smo videli nekaj, česar se z besedami ne da opisati.

V šoli se že cel teden pogovarjamo le o planinah in vsakega slišim zatrjevati: "Še bomo planinarili!"

Andreja More, 3. D



"Moja noga!!! Kako me boli... Nikoli več ne sedem na motor. Ne morem hoditi, preveč boleče je. Kakšna nesreča, vse počitnice bodo propadle."

Taka so bila moja razmišljanja ob začetku letošnjih počitnic. Toda vse se je končalo bolje, kot sem pričakovala. Sploh ne vem, kako se je zgodilo, da sem naenkrat obsedela na vlaku, ki me je odpeljal v Rim.

Prvi vtis je mogočen: sama sredi ogromne postaje, strah po dolgi noči, saj še vedno ne ugledaš znanega obraza. Odhitim proti vhodu, kot mi je bilo naročeno. Naenkrat se zaletim v poznano postavo: moja sestra! Pol leta je že nisem videla. Po prisrčnem objemu odideva ven. Spet sem presenečena nad ogromnim trgom, polnim avtobusov. To je velika rimska postaja Termini, kjer čakajo vsa prevozna sredstva: avtobus, vlak, metro (podzemna železnica) in taksi.

Odpeljeva se v Vatikan, državo v malem. To je pravo stikališče vseh cest sveta in papeška država. Najprej zagledam znano švicarsko gardo, ki upravlja vhode v Vatikan.

Presenečena sem, kako vojaki obvladajo mimiko telesa. Nekaj časa sem opazovala njihovo obnašanje. Navadnih turistov sploh "niso opazili". Vsakega višjega vatikanskega uradnika ali duhovnika so po posebnem načinu pozdravili; pravzaprav so salutirali. Vojak s helebardo, ki je venomer postavljen v "pozor", je trčil s petama in pozdravil s helebardo, medtem ko so preostali samo salutirali. Vse to pa so opravljali smrtno resno, čeprav smo se mi tem ceremonijam smejali. Nekajkrat smo namreč opazili, kako se je pozdravljanje končalo. Ko se je vojak po končanem obrazcu zavrtil na peti, kot da hoče oditi, se je zopet obrnil in začel klepetati.

Med stebri pridem do velikega trga pred cerkvijo sv. Petra. Zastrmela sem se nad skladnostjo tega prostora, ki so ga dopolnjevali golobi, spreletajoč se med vojakoma, obeliskom in kupolo.

Sv. Peter, največja cerkev na svetu, me je popolnoma prevzela. Najprej samo gledaš, gledaš..., da sploh dojameš, v kako velikem prostoru si.

To je velika bazilika, delo mnogih umetnikov. Ostala sem na sredi bazilike, pogled mi je drsel po teh neskončnih lepotah: od dvanajstih apostolov, do krasnih vitražev, ki so razlivali svojo svetlobo po cerkvi... Za mnoge nisem še nikdar slišala, vendar so me prevzele. Pogled se mi je ustavil na Materi božji z mrtvim sinom v naročju. To je znamenita Michelangelova Pieta. O tem kipu mi je znanec-arhitekt mnogo pripovedoval. Ta kip Marije z Jezusom je umetnik napravil v svojih mladih letih, ko je imel komaj 18 let. V kamen je vklesal vso nežnost, ki jo občuti mlad človek, ko začuti, da je ustvarjen iz ljubezni za ljubezen, ko še opazuje življenje, svet s popolnoma drugačnimi očmi. V tem delu izžareva vso ljubezen, nedolžnost, milino in lepoto mlade žene.

To pa ni edina Michelangelova Pieta. Poleg te je ustvaril še dve: eno v Milanu in drugo v Firencah. Drugo je delal že v zrelih letih, okrog 60. Občuti se, da je umetnik zrel, premišljen človek, ki je soočen z vsemi problemi. Iz tega kipa odseva vsa žalost Matere nad Sinom.

Tretja Pieta pa je naravnost pretresljiva. Tu se umetniku življenjska pot že izteka. Blizu 90 jih ima. Na Jezusovi roki se čuti dih smrti. To je pravzaprav grozna simbolika. Umetnik je v kamnu čudežno upodobil razkrajanje roke po smrti.

Kako človek zaznava svoj propad od rojstva do smrti - neprestano je v tem vrtincu.

O Michelangelu je veliko napisanega, toda največ je sam "zapisal" v svoja dela. Človek, ki si njegove stvaritve ogleduje, mora vse to samo prebrati.

V glavnem oltarju Sikstinske kapele je opaziti naslikanega človeka, ki drži svojo kožo v rokah. Tako je Michelangelo "odgovoril" na vse pohvale ob ustvarjanju te kapele.

Dolge mesece je preživel ležeč na odru in risajoč s svečo ob glavi. Ta način slikanja mu je skoraj vzela vid. Sončne luči ni več prenesel. Vse to je žrtvoval za umetnost.

Vsak umetnik bi se moral žrtvovati kot Michelangelo: svojo kožo bi dal za Umetnost.

Barbara

TEMA

VODIČ PO NAŠEM KRAJU

Kostanjevica je mestece, pravzaprav otok, ki stoji pod Gorjanci. Že ob samem prihodu v Kostanjevico vidiš leseno skulpturo in če je v tebi le kaj umetniškega duha, ne boš odšel prej, ne da bi si ogledal lepote in zanimivosti tega mesta.

Nedaleč od Kostanjevice stoji cistercijski samostan ali grad, kakor mu ljudje od davnih časov pravijo. Postavljen je bil v 13. stoletju. Sezidan je v obliki štirikotnika in ima 260 arkadnih lokov, ki obdajajo velikansko dvorišče, eno izmed največjih te vrste v Evropi. Nad glavnim vhodom, ki ga stražita dva obrambna stolpa, pa je narisana freska z napisom, ki se nanaša na neuspeh napad Uskokov v 18. stoletju: *Glejte vrata nebeška, skozi katera ne bodo stopili ne tatovi ne Vlahi in ne razbojniki, ampak samo pravični.*

Med zadnjo vojno je poslopje pogorelo. Grad obnavljajo že četrto stoletje, vendar obnova še ni pri koncu. Kljub temu pa so v številnih sobah našli svoj prostor mnogi znani slovenski umetniki: Božidar Jakac, Jože Gorjup, brata Tone in France Kralj ter Zoran Dided. Ena najpomembnejših pridobitev gradu pa je sloveča zbirka slik starih mojstrov iz okoliškega znamenitega samostana Pleterje. Razen tega sta tu še lapidarij, muzejska razstava najlepših klesarskih izdelkov srednjeveške arhitekture ter vinogradniška razstava.

Samostanska cerkev je zelo pomembna, saj v njej Galerija Božidar Jakac organizira občasne razstave. Sedaj tu visijo slike Franceta Oblaka, ob otvoritvi razstave pa se je predstavil Slovenski oktet.

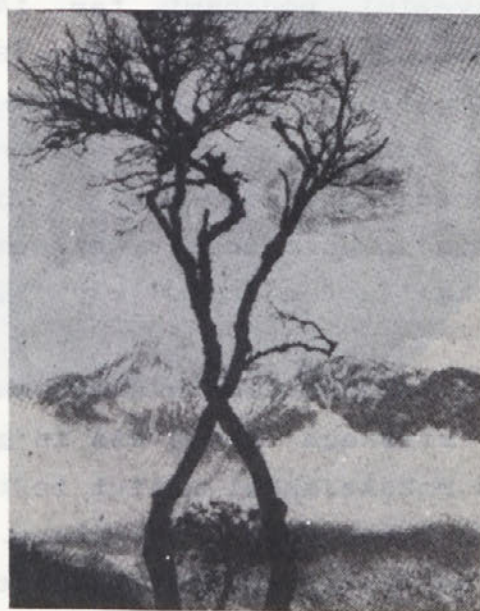
Samostan pa ima še eno znamenitost. Okoli njega je razvrščena enkratna galerija Forma viva, ki je znana po vsem svetu. Na velikem travniku je razstavljeno več kot sto kiparskih del, izdelanih iz valjane hrastovine iz bližnjega Krakovskega gozda, skulptur, ki jih je iz trdega hrastovega lesa izklesalo 90 kiparjev iz Jugoslavije in iz vsega sveta.

Kostanjeviška osnovna šola ni le hram učenosti, temveč tudi umetniška razstava. Tov. ravnatelj Lado Smrekar je več kot 30 let

zbiral slike mnogih slikarjev, ki danes krasijo stene obnovljene šole. Zbirka je dobila ime po domačinu Jožetu Gorjupu in vsebuje več kot 1000 slik in kipov. Vsa dela so umetniki šoli podarili. Na travniku in dvorišču šole je postavljeno več kipov, najlepši pa je zagotovo bronasti kip matere z otrokom v naročju, ki ga je izdelal Ivan Meštrović. Šola pa se ponaša še z eno znamenitostjo. Na zunanjo steno telovadnice je vzidan največji mozaik v Jugoslaviji, ki ga je izdelal Branko Seljak Čopić. Mozaik prikazuje kmečki upor na krškem polju, ki našemu mestu ni prizanesel. Pod njim pa je napisan Gradnikov verz: *Ničesar tu ne bodo vzela leta, ker nič ni strašnejše, kot bolečina prestanega ponižanja, ki v vino prelije z grenko se kružo očeta.*

Na koncu bi omenila še Kostanjeviško jamo, ki po svoji lepoti ne zaostaja veliko za Postojnsko in Taborsko jamo, vendar zaradi številnih drugih znamenitosti mesta šele v zadnjem času pridobiva na pomembnosti.

Simona Strgar, 3. A



MOJ DOMAČI KRAJ

Živim v Ivančni gorici. To je zelo mlado naselje na Dolenjskem. Razprostira se ob železniški progi Ljubljana - Karlovac ter ob križišču dveh pomembnih cest: Ljubljana - Zagreb in Stična - Žužemberk. Ob tako ugodni legi se Ivančna gorica hitro razvija. V zadnjih dvajsetih letih smo dobili pošto, banko, trgovino, zdravstveni dom, lekarno, osnovno šolo, glasbeno šolo ter tovarne IMP Livar, Sinoles in Agrostroj. Za ta del Dolenjske je Ivančna gorica prometno, gospodarsko in kulturno središče.

Turistična znamenitost v domačem kraju je zanimiv spomenik, ki so ga rabili Rimljani za označevanje razdalj med mestoma Neviodunum in Emono. Na njem je vklesan napis v latinščini in stari nemščini, ki je verskega značaja. Ta spomenik je dokaz, da so skozi ta kraj vodile pomembne vojaške in trgovske poti.

Turistično znamenitejša je Stična s samostanom. Samostan je bil zgrajen leta 1136. Že od vsega začetka ga upravljajo beli menihi, ki so cistercijskega reda. Samostan obsega cerkev, križni hodnik, "opatovo kapelo" in razstavne prostore. Cerkev je bila prvotno grajena v romanskem slogu. V baroku so jo temeljito predelali. Tako je danes njeno romansko jedro povsem zakrito in daje stavba vtis skoraj enotne baročne zgradbe. Njeno notranjščino krasí 13 baročnih kipov s svetimi podobami ter 14 postaj križevega pota, ki so delo baročnega slikarja Fortunata Berganta.

Križni hodnik je središče samostana, saj povezuje vse samostanske prostore. Ta prostor je v celoti ohranjen iz srednjega veka. Štirje kraki oklepajo kvadratno dvorišče, ki je poleti urejeno v lepo negovan vrt. Največjo pozornost v križnem hodniku pa vzbujajo oboki. Vsi so poslikani s freskami, kar jim daje še posebno lepoto.

Pot do "opatove kapele" vodi dvojno stopnišče. Nad vrati kapele visi dvojni grb: grb stiškega samostana in grb Opata Kovačiča. Vratnice so rezljane z rokokojskimi motivi in tudi sama notranjščina kapele je okrašena z rokokojsko štukaturo. Ker je kapela zelo akustičen prostor, so v njej večkrat koncerti raznih pevskih zborov.

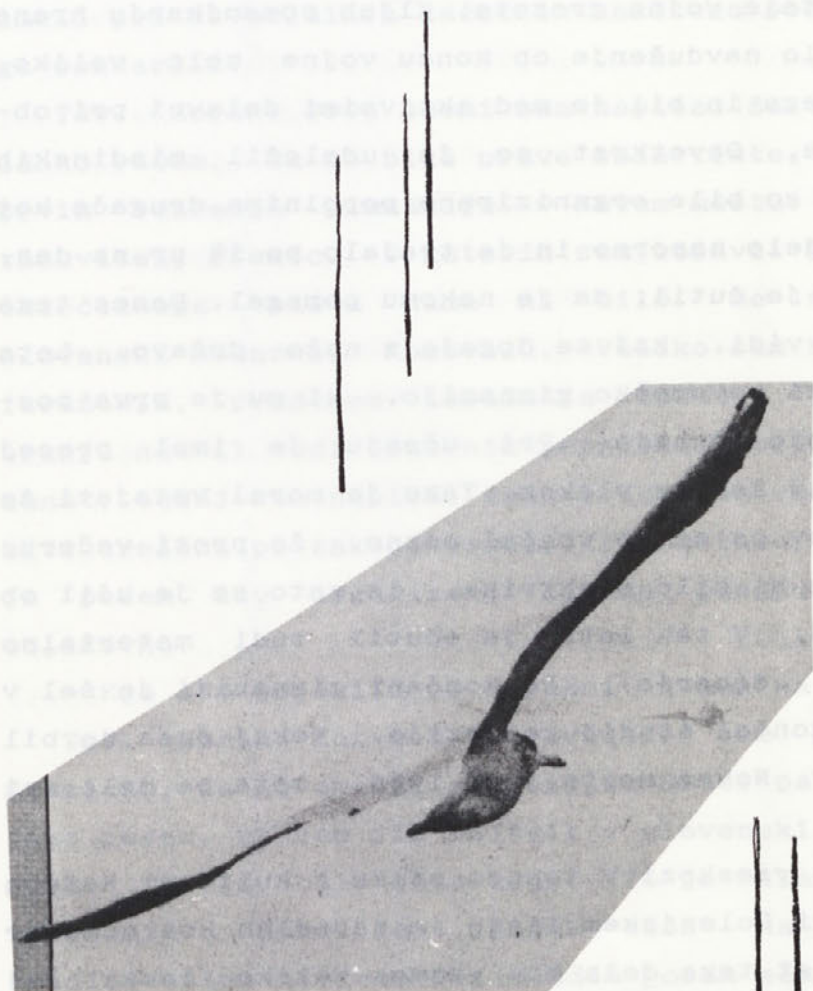
V samostanu si lahko ogledamo tudi nekaj razstav. Tu je stalna razstava umetniških del akademskega slikarja patra Gabriijela

Humeta. (Ob njegovi 80-letnici je bila retrospektivna razstava v Lamutovem salonu v Kostanjevici.) Razstavljenih je še okrog 200 likovnih del drugih umetnikov. Na ogled so tudi stara mašna oblačila, lesorezi, portreti vseh opatov v stiški opatiji in izkopanine ilirskih grobov z Vira.

Stična ima zelo dolgo zgodovinsko tradicijo, saj je tu nastal tudi stiški rokopis, eden prvih zapiskov v slovenskem jeziku.

Vredno je, da si ta kraj ogledate.

Irena Plantarič, 3. A



LIRIKA IVANA ZORANA

Pesnik Ivan Zoran se je rodil leta 1935 v Praprečah pri Gornji Straži. Ko je bil star šest let, se je začela druga svetovna vojna, ki mu je vzela otroštvo in zakrivila, da je moral že v 1. razredu osnovne šole v Vavti vasi prenehati s poukom. Med vojno je bilo njegovo šolanje zelo neredno in je trajalo vsega dobro leto in pol. V tem času je doživel mnogo trenutkov, ki so se mu zapisali v dušo in še vedno živi s spomini nanje. To je umiranje ljudi, bojevanje in ostale vojne grozote. Kljub pomanjkanju hrane obutve in obleke je bilo navdušenje ob koncu vojne zelo veliko. Počutil se je sproščenejši in bil je med aktivnimi delavci pri obnovi porušene domovine. Devetkrat se je udeležil mladinskih delovnih brigad, ki so bile organizirane popolnoma drugače kot danes. Čeprav je bilo delo naporno in je trajalo po 14 ur na dan, je bil zadovoljen, saj je čutil, da je nekomu pomagal. Danes tega občutka nima več, ker vidi, kaj se dogaja z našo državo. Leta 1947 je začel obiskovati novomeško gimnazijo, ki mu je prva posredovala določeno stopnjo znanja. Pri učenju je imel precej težav, saj se je vozil v šolo z vlakom. Tako je moral vstajati že ob 5. uri zjutraj, domov pa se je vračal pozno, že proti večeru. To so bili časi, ko še ni bilo elektrike, in zato se je učil ob sveči in prižgani trski. V teh letih je občutil tudi materialno pomanjkanje (ni hrane, denarja). Po končani gimnaziji je šel v Ljubljano, kjer je dokončal študij geodezije. Nekaj časa je bil zaposlen na občini v Novem mestu, od 1960. leta pa dela pri Dolenjskem listu.

Njegovo življenje je vseskozi v tesnem stiku s kulturo, katere tvorec je tudi sam. Pri Dolenjskem listu je zaposlen kot novinar za kulturo. Specifičnost tega dela mu vzame veliko časa, saj spremlja vse kulturno dogajanje Dolenjske. To posebno čuti ob koncu tedna, ko se zvrsti največ kulturnih prireditev, na katerih mora biti seveda navzoč.

Tovariša Ivana Zorana sem obiskala na delovnem mestu. Kljub obilici dela je našel čas za kratek pogovor o svojem pesniškem snovanju, ki mu je zvest že več desetletij.

Sedela sva v pisarni, med štirimi stenami ne preveč prijaznega prostora. Ena od sten je bila skoraj do polovice zastekljena. Pozneje sem spoznala, kako dobro je, da je tisto steklo tam. Tov. pesnik se je pogosto oziral ven, kakor da hoče zbežati iz tesnega prostora. Ven, v svobodo, v naravo. Ne, gotovo ni mogel zatajiti, da pripada svetu, iz katerega je izšel in ga prelil v umetniško snovanje. Mrtvemu je vdahnil življenje. In iz nič se je rodil edinstven, samo njegov KAMENSVET.

- Kdaj ste se začeli ukvarjati s pesništvom in kdo je na vas odločilno vplival, da ste mu ostali zvesti tudi pozneje? Ali ste imeli pri usvarjalnih začetkih kakšnega posebnega vzornika, ki bi ga poudarili?

Tov. Zoran: Prve pesmi sem napisal že v osnovni šoli, vendar lahko rečem, da so bile prave šele tiste, ki sem jih ustvaril v prvih razredih gimnazije v Novem mestu. Tu sem bil tudi sous-tanovitelj *Stezič*, v katerih sem objavil prve pesmi. Vendar pa odločilnega vpliva name ni bilo. Še največ sem se učil pri slovenski moderni, Kosovelu. Veliko sem bral in se ob tem učil izražanja, predvsem izražanja čustev. Vzporedno pa sem se ob branju naučil tudi osnovnih pesniških oblik (kako je sestavljen sonet; tedaj sem napisal tudi 2 sonetna venca). Pesem mora namreč biti urejena po zakonitostih, ki so stare, preizkušene, hkrati pa je pesem živ organizem, ki se prenavlja tako vsebinsko kot oblikovno.

- Kje ste objavili prve pesmi in kakšna je njihova vsebina?

Tov. Zoran: Kot sem že povedal, sem prvo pesem objavil v *Stezičah*, na novomeški gimnaziji. Sicer pa imam za prvo resno objavo pesem, ki sem jih objavil v slovenski literarni reviji *Mlada pota*. To je bilo leta 1954. To je bila predvsem lirika drobne impresije. Nato sem prešel tudi na sonetno obliko in tradicionalne kitice. Pri *Mladih potih* sem ostal približno 5 let. Javil sem se tudi na njen literarni razpis in dobil nagrado za poezijo. To je bila doslej tudi moja edina nagrada. V času študija v Ljubljani sem bil član literarnega kluba *Mlada Ljubljana*. Skupaj s prijatelji sem nastopal po vsej Sloveniji, sodeloval tudi v *Mladini*, kamor sem pošiljal svoja dela. Po vojni sem poslal nekaj pesmi tudi *Perspektivam*, tedanji zloglasni reviji. Bil sem član raznih društev, v okviru katerih smo

prirejali literarne večere. Po končanem študiju sem prenehal z aktivnim sodelovanjem v Sloveniji. Zadal sem si cilj, da bi v Novem mestu osnovali lastno revijo in tudi založbo. Moja odločitev je bila zavestna, saj sem čutil, da moram ustvarjati tam, kjer živim in delam. Kot vodilo sem vzel besede Cirila Kosmača, ki pravi: "Nič takega se na svetu ne zgodi, kar se ne bi tudi v moji dolini."

Pri Dolenjskem listu, kjer sem se zaposlil, sem osnoval prilogo *Dolenjski razgledi*. Povabljen sem bil tudi k *Samorastniški besedi* v Trebnjem, vendar sedaj tam ne sodelujem več. Občasno objavljam tudi v *Študentski tribuni*. Po nekajletnem prizadevanju nam je uspelo v Novem mestu osnovati založbo, načrti za lastno revijo pa so propadli. Podobno se je zgodilo nato tudi s samozaložbo, vendar pri prizadevanjih nisem odnehal. Dejavnost smo nato oživeli in jo priključili dolenjskemu muzeju. Ta bo prihodnji mesec izdal 5 knjig, izmed katerih bo ena tudi moja nova pesniška zbirka.

- Ali lahko v nekaj besedah predstavite vašo novo pesniško zbirko?

Tov. Zoran: Nerač govoric o stvari, ki je še ni, zato samo nekaj informacij: njen naslov bo *Vpisi tesnobe*. V njej bodo združene pesmi, ki sad mojega 30-letnega ustvarjanja (v njej bo tako objavljena tudi pesem iz leta 1954).

Seveda ne bodo vse pesmi v tesni povezavi z naslovom. Teža ustvarjanja je, da človek ustvarja iz lastne stiske. Ena od oblik te stiske je tesnoba in tudi nekaj pesmi je ubranih na to temo.

Navidezno bo ta pesniška zbirka antologija, a to vendarle ni. Pozoren bralec bo lahko ugotovil, da po stihu in načinu izražanja moje pesmi pripadajo različnim obdobjem. Kakor se razvija človek, tako se razvija tudi poezija, se skristalizira, vendar nikoli ne dobi dokončne podobe, ker te ni. Poezija je taka, kot je bil človek do določenega časa zmožen narediti. Teza poezije je, da so pesmi čim krajše, da čim manj besed, ki naj čim več povedo. V moji zbirki bo okoli 1000 verzov. Od prejšnjih dveh zbirk pa se bo bistveno razlikovala kljub starim stvarim. Moja tematika je zaključen krog.

- V vaši pesniški zbirki *To mora biti onkraj* je rdeča nit KAMEN. Ali gre za kamen kot materialno stvar, v katerem so ujeta

človekova čutenja, ali kamen pri vas prestopa meje realnosti in je kot tak morda edina rešitev za sodobnega človeka. Ali lahko širše opišete vaš KAMEN?

Tov. Zoran: Kamen ni tak, kot ga vidimo. Ni realna materija. To je le pripomoček, da lahko s pomočjo njegovih lastnosti izražam svet, ki sem si ga zamislil. Kamensvet predstavlja pobeg iz realnega sveta. Če bi imel v mislih le KAMEN kot KAMEN, bi ga pisal le kot KAMEN in ne v sožitju z novo besedo. Jaz pa sem poskušal uvesti nove besede, ki jih vsakdan ne pozna. S tem potenciranjem sem hotel priti do novega sveta. To je KAMENSVET, irealen svet, kamor hočem zbežati. Vendar pa je ta pobeg le miselni, ker drugače ni možen.

Svoj kamen sem si predstavljal, kakor da ga gledam skozi 10 m debelo šipo, torej skozi prozorno stvar. Vendar pa ta šipa ni vidna in je le čutna (podobno kot razlaga medicine okrog človeka, njegovega telesa, ustvari nek pas). Ta šipa mi torej pomeni pas. Pri tem sem imel v mislih domačo pokrajino na robu Suhe krajine, kjer je kamen navzoč v vsakdanjem življenju. Za to deželo je značilno, da je vse mrtvo. Jaz pa sem kamnu dal življenje. Predstavlja mi najboljšo materijo za prehod iz realnega v irealni svet. Seveda je ta svet izmišljen in je le moj. To povem v pesmi JE.

JE,

ko ni,

ni,

ko je.

Tudi,

ko najbolj je,

tudi,

ko najbolj ni.

In

vsakdo sam

mora

odkriti,

ali je

ali ni

kemenbiti.

Kdor hoče odkriti moj svet, mora z menoj, sicer tega, kar je onkraj, ne bo razkril.

V KAMENSVET sem šel z izkušnjami tega sveta iskat rešitve. Ker pa sem človek, je šlo z mano vse, kar je v tem svetu. V novem, kamensvetu, vladajo isti zakoni kot v vsakdanjem življenju, torej v pravem svetu. S tem sem se moral seveda sprijazniti in to začeti spreminjati z ustvarjalnim nabojem.

Problem literata je, da ne more vedno povedati tistega, kar čuti; omejuje ga stiska besed. Podobna kriza nastane tudi v izpovedovanju tega, kar se s tabo trenutno dogaja. Kadar pišem, imam občutek, da sem nabit kakor ognjenik in vsa ustvarjalnost sili ven, na površje.

- Naslov vaše pesniške zbirke *To mora biti onkraj* je hkrati naslov ene od vaših pesmi. Na kaj mislite z besedo TO? Ali je vaš svet ONKRAJ realnost ali morda tista popolnost, po kateri hrepeni vsak ustvarjalec?

Tov. Zoran: Z besedo TO mislim na tisto, kar pričakujem. Zbirka je v celoti želja po begu iz sveta. TO je hkrati hrepenenje po svobodi, sproščenosti, odrešitvi, kjer ne vladajo vsakdanjosti (lepota, resnica...). Tam vlada drugačnost, ki je boljša od sedanje. ONKRAJ pa pomeni onkraj tega zidu, ki ga predstavlja beseda kamen. Okrog vsakega človeka je nekaj, kamor bi rad šel, a ne more, zato ker ga omejuje telo. V svoj svet lahko torej zbeži le miselno, s svojimi čustvi.

- Ali v vaših pesmih hrepenite po nedosegljivih mejah sveta, ali so bolj odsev brutalne stvarnosti?

Tov. Zoran: Težko je reči, kaj je kdaj. To je odvisno od trenutka, ko se pesem ubesedi. Včasih pesem nastaja v obliki protesta, hrepenenja, kot izliv čustev, misel, kot nekaj, kar hoče iz človeka. To je rezultat tega, na kar se je človek z miselnimi sposobnostmi sposoben odzvati. To je nek proces, ki ga lahko opišem z naslednjim primerom: 10-krat greš mimo istega kamna in se nato spotakneš, 11. pa ga prestopiš. Vseskozi se je nekaj nabiralo v tebi in ko nastane prelom, nastane novo spoznanje kot zadovoljitev. Tudi vsaka pesem je segment nečesa, kar se nekaj časa kopiči v človeku, ni pesem trenutka. In takrat, ko je človek poln, zleti to iz njega.

Zame je zelo pomembno tudi pojmovanje ustvarjanja. To ni sedenje pred praznim listom in pisanje, temveč doživljanje, ko se zaveš, kaj se s tabo dogaja. Pesem nastane šele potem, ko spoznaš, zakaj je prišlo do tega doživljanja.

Marsikatero doživljanje je že samo po sebi pesem, zato ne čutim potrebe, da bi ga razvrednotil z besedo. To doživljanje je neponovljivo. Če bi ga skušal poimenovati z besedo, bi ga uničil. To so zame čustva: veličina, ljubezen...

Pesmi ne znam pisati, ampak jih doživljam. Pisanje je zame obrt, neživljenjsko. Vsaka ustvarjena stvar mora biti taka, da se iz nje prepozna avtor. Če bi tega ne upošteval, bi vse zatajil.

- Današnji povprečni človek se resnočno zave samega sebe šele v mejnih situacijah, ki ga vodijo na pot brezupnega razmišljanja. Kako pa vi, kot pesnik in človek-umetnik, daleč od vsakdanjosti občutite otopelost družbe? Ali vam pesmi pomagajo bežati v neznan svet, ki je le vaš, in s kakšnimi občutki se nato vračate v neizprosno sedanjost?

Tov. Zoran: Vsaka pesem je odgovor na to vprašanje. Vendar pa so pesmi premalo. Zelo rad meditiram in bežim iz stvarnosti. Ne zato, da bi se bal, ampak jo skušam spremeniti.

Moja značilna navada je, da rad gledam v zvezde in zato me imajo nekateri za čudaka. Skušam namreč dojeti kozmos. Včasih se mi zdi, da je ena sama zmeda, a je v vsem red. Ta se najčistejše kaže prav v vesolju, kjer človek nima vpliva. Ko nekaj dojamem, me zanima, zakaj ne vidim vseh zvezd, in zato prodiram v globino, kamor pogled več ne seže, tja pa lahko gre moj duh. Na ta način se usmerim v eno samo misel, radovednost.

V vsakdanjosti človeka obdajajo problemi, tegobe, stiske. Nekateri prehitro omagajo in se jih loti otopelost. Ti se niso pripravljene srečati s temi problemi in tega niso sposobni dojeti, imajo druge vrednote. Problem vrednot peha človeka v samoto. Vedeti moramo, da je človeštvo nastalo zato, ker je gojilo lepoto, ljubezen, prijateljstvo... Danes ljudje malikujemo (kdo bi imel boljši avto, lepšo vilo, dražjo obleko...). Zaradi tega so gledališča prazna, prav tako kinodvorane, vse dobre stvari dredo mimo večine. Danes je vse dogajanje usmerjeno na stadione, kjer ni treba misliti. To je posledica odtujenosti, beg od stvarnosti. Danes ponavljamo čase Nerona (Kruha in iger!). Kdo

še danes bere knjige? Če bi se pisatelj zamislil ob tem, bi marsikaj prihranil zase. Preizkušene vrednote so v tem času preplavile plehke vrednote. Kdo danes še kupuje umetniške slike? Takih ljudi je zelo malo. Danes se kupuje predvsem kič. Zakaj se ljudje danes pogovarjajo le še o avtomobilih, jahtah...? Zakaj na koncerte Dolenjskega okteta ne pridejo poslušalci? In zakaj je na drugi strani, na koncertih Slaka, polno ljudi? Eden od vzrokov za to je, da so ljudje v medsebojnih občevanjih postali neobčutljivi. Zato se jih loteva strah, ki pride do izraza prav v mejnih situacijah.

Vprašanje je, kako se boriti proti tej plehkosti? Prav pesem je tista, ki naj bi poskušala na človeka vplivati s tem, da bi ga spomnila, da je razumno bitje, čustveno bitje, da ne bo pozabil na to, da je človek, da bo odgovoren za svoje početje. Rezultat odtujenosti je tudi dogajanje z naravo, ki jo brezbržno uničujemo.

Otopelost je mišljena na več načinov. Ljudje so otopeli za vrednote, ker so jih preplavile druge, nevrednote. Otopeli so za vrednote večine. To se kaže v tem, da odgovornost preplavlja vseenost. To pa človek lahko vidi vsak dan, ko odpre časopis. Ljudje drsimo danes s preluknjano barko navzdol.

- Skupaj z Milanom Markljem ste izdali zbirko pesmi *Dediščina*. Ali gre le za dediščino mladih let in povezanosti z zemljo, ali hočete s svojo poezijo že tudi preseči okvire te dejanskosti? Tudi v tej zbirki se v nekaterih pesmih pojavlja KAMEN. Ali ima sedaj drugačno vlogo v prvi zbirki?

Tov. Zoran: Dediščina pomeni obračun s pogledom na deželo, iz katere izhajam. Doma sem s kmetov in tam se je marsikaj zgodilo. Danes so tam ostali le še stari ljudje, mladih ni. Vse je podvrženo propadanju. Na dom, na domače reke, ljudi, poti, na domače pomladi in vse, kar je domače sem zelo navezan. Ni mi vseeno kaj se s tem dogaja. V te kraje se miselno pogosto vračam, saj je ta pokrajina del mene. Tu sem kot otrok doživljal odnose, ki vladajo na na vasi. Srečeval sem se s pojmom zemlje, jo držal v roki, jo mečkal, oral, preklinjal. In prav zato čutim navezanost na ta svet in na ljudi. Od rojstva do smrti so tam. Tam se ljubijo, preklinjajo, umirajo. V novejših časih je podeželje nezavarovano pred vdorom zlaganih vrednot. Vse dobro,

ki se je toliko časa ohranilo, izginja. Za slovenski narod je znano, da je vas steber slovenstva in prvi izvir naše intelegence je kmetija (vse od Trubarja dalje).

Ko omenjam dediščino, mislim na več dediščin:

1. Ker mladi odhajajo, nima nihče podedovati tistega, kar stari ljudje zapuščajo. To je tista prava dediščina, ki postaja prepuščena času.
2. Kot otrok te zemlje, ki živim v drugem okolju, sem zavezan, da miselno gojim spomin na to zemljo in jo v spominu obujam. S tem opozarjam, da je dediščina tudi protest proti izginjanju, ki je nasilno. Videl sem, kako so kmetom jemai zemljo. O tem govorim tudi v pesmi, ko pride nova oblast in s porogljivostjo jemlje zemljo kmetu:

ZAKAJ MOLČIŠ?

V imenu novega časa
grabijo tvojo zemljo,
v imenu novega časa
brišejo tvoje ime:
črtajo last in mejnike,
črtajo tvoj ponos.

V imenu novega časa!
pravi gospod s kravato.
Oprt na star kol ga gledaš,
ne zmoreš pa ene besede.
Tako je to, po zakonu
vam bomo plačali, stric!

Pa si nekoč govoril:

Zemlja - to je svetinja,
daje nam kruha in vina,
zemlja - to je uteha,
zemlja - to smo mi.
Nihče nas ne spravi od tod!

O, kako si govoril,
točil nam take besede,
da bi udarili -
o, bi, bi! Zakaj molčiš
oprta na star kol in gledaš,
kako gre k hudiču tvoj svet?

Poleg teh dveh dediščin je še ena dediščina, ki pa je ne znam definirati.

3. To je moja dediščina. Od doma sem šel in v svet odnesel le razum, pamet, noge za v svet. Znajti sem se moral, kakor sem vedel in znal. Ta dediščina sega nazaj v rodove. Podedoval sem tudi sposobnost, da doživljam, kakor ga pač doživljam (da pojem, da jadikujem, čutim potrebo po spremembah).

KAMNA v tej zbirki nisem pojmoval kot nekaj odvečnega. Je nujni sestavni del nečesa. Je sestavni del celote. Pojmujem ga kot organizem, živo bitje in tak je tudi ostal, le da v drugi zbirki služi za prehod, da lažje poimenujem nov svet, kamensvet. Kamen je metafora. Ima bolečino, oči (zato vidi), sliši, čuti, a je negiben. Prav v tem je njegova tragedija, hkrati pa je v tem tudi največji čar kamna.

- Kako občutite današnji čas kot pesnik in kaj menite o mladini?

Tov. Zoran: Čutim, da gre današnji čas proti groznemu koncu, ki pa se ga ne zavedamo. Civilizacija, ki se dela zelo pametno, si zavestno koplje grob. Dokazi so okrog nas (atomske bombe, ekološko uničenje, namesto kmečke hrane uživamo kemične produkte, ki jih telo ne sprejema). Človek ni ustavrjen za uživanje tega. Ljudje smo še vedno občutljiva bitja. Tisti, ki najbolj zanika, da je otopel, bo najprej zavpil, če mu bo na glavo padla opeka.

Vse, kar mladina počne, odobravam, ker sem kot mladenič tudi sam počel podobne in še hujše stvari. Mladina je takšna, kot je naredi okolje. Če se kdo rodi med pretepači, je jasno, da bo tudi sam pretepač.

Boli me, ker se oblast ne zaveda, da je ta mladina, ki se o njej slabo misli, tista, ki jih bo morala nadomestiti, in če bo zgrajena po njihovem kalupu, ne bo perspektive. Treba je biti pogumen, drzen, četudi nimaš prav. Taka pa mladina je. Včasih me deno moti aprioritizem (da se prehitro odloči za nekaj, da je premalo pripravljena prisluhniti pametnim mislim). Umetno se ustvarjajo prepadi med generacijami in to ne sodi nikamor. Mlad si, dokler je mlada ideja. Všeč mi je program slovenske mladine, ki se zelo razlikujejo od drugih, in izkušnje, ki niso izkušnje iz prejšnjih časov.

Glede ustvarjalnosti mladih menim, da je mladine tu preveč enostranska, ozko usmerjena (npr. na glasbenem področju). Mladi nekritično prevzemajo tuje zglede in se ne zavedajo domovinskosti. Če bi anketiral mlade in jih vprašal, koliko jih zna na pamet eno narodno pesem, bi bilo malo pozitivnih odgovorov. Zavedati bi se morali, da se ne bomo potrjevali s tovarnami in tehniko, temveč s kulturo. Ta pa je zrasla iz naroda in jo je treba gojiti. Drugje je to drugače in zaradi tega me je včasih resnično sram.

Tov. Zoranu sem se zahvalila za prijazen pogovor in odšla. Šla sem težko in v meni so še vedno vrele njegove besede. To je človek, s katerim bi govorila ure in ure. V njem živi svet, ki ga ohranja večnega. In ko berem njegove pesmi, se mi delno odkriva, a nihče, razen njega, ne bo mogel nikoli prodreti vanj. In tako je prav. Naj ostane njegova skrivnost, saj mu je sam vdahnil življenje. Ali ni kot pesnik že dovolj ponižan s tem, da mora živeti v takem času, kot je današnji?

- Poskus ocene nekaterih pesmi tov. Ivana Zorana

VSE JE BILO ZAMAN,
kar si, iskalec, počel:
tisto, kar si
in česar nisi smel.
Bila je silna slast,
bil čudovit nemir,
brezno in labirint,
vselej le slepi tir.
Kolikokrat si zašel,
kolikokrat zaostal!
Bilo je tisoč poti,
ti si nepravdo izbral.
Kolikokrat si pal,
a si kljub temu šel;
bila je silna slast,
pa si znova začel.
Ker si prepozno spoznal,
da si zaman iskal.

saj si od tisoč poti
vselej nepravo izbral.

Pesnik je iskalec. Preteklost je za njim in spoznava, da je bilo vse njegovo početje zaman. Kaj pomagata človeku nemir in hrepenenje, če ve, da hodi v labirintu brez cilja, če je njegov tir speljan v slepo? Je to le usoda človeka-pesnika, ki gleda svet z drugačnimi očmi kakor večina? V sodobni družbi je skoraj gotovo prepuščen blodenju. Tudi lirski subjekt v pesmi je mnogokrat zašel in zaostal. Saj bi lahko hodil drugače, a od naštetih možnih poti v življenju je izbral vedno napačno. Padal je, a vseeno šel naprej, saj ga je gnala silna slast. Večkrat je znova začenjal in poskušal uspeti. Le kako je moglo biti vse brezuspešno; vse je zaman, kljub vročim čustvom, ki ga niso nikdar zapustila? Tudi takrat ne, ko je ležal že povsem poražen. Šele sedaj, ko je preteklost za njim, prihaja resnica, ki mu daje odgovor na napisana in nenapisana vprašanja. Prepozno je namreč spoznal, da je bilo vse iskanje zaman, ker je hodil po nepravi poti. Kaj pa bi storil, če bi spoznanje prišlo predčasno? Odgovor pozna le tov. pesnik, a mislim, da bi bilo isto. Človek, kakršen je on, si ne more misliti drugačne poti. Taka je pač usoda pesnika.

TAKO MALO JE TREBA,
le nekaj preprostih
besed, kot so kruh,
sol, sonce in rože
in jih najdeš obilo
v domači kuhinji.
Nasesaš se njihovih
vonjev, vsako besedo
spoštljivo pobožáš,
si jo na dlan položiš
in tiho rečeš: bodi
moja popotnica.
Tiho ji rečeš: bodi
moja popotnica.
Tiho ji rečeš: bodi

poslej kamenkruh,
kamensol, kamensonce,
bodite kamenrože,
ko bom kamenčlovek
med kamenljudmi.

Pesnik potrebuje malo besed za izpoved svojega čutenja: kruh, sol, sonce in rože. Ker je ustavrjalec, lahko iz njih ustvari obilo novih, edinstvenih, samo njegovih besed. Beseda ni mrtva; pojmuje jo kot živ organizem. In zato ne more iz njih mehanično sestavljati nekaj novega. Beseda mora priti vanj in ko se nasesa njenega vonja, jo spoštljivo poboža, vzame na dlan in jo prosi, naj bo njegova popotnica. Odhaja namreč v svoj svet, v katerega želi prenesti vse, kar mu v tem svetu veliko pomeni. Kakor bi resnično ustvarjal svet, kot Bog, govori: bodi - kamenkruh, kamensol, kamensonce, kamenrože. In on sam bo kamenčlovek med kamenljudmi. In v novem svetu bo gotovo našel zadovoljstvo, saj ga je oblikoval po lastni zamisli, takšnega, kakor ga je želel.

V KAMENDEŽELI,
kjer so kamenjase,
čudna roža rase,
v kamensvetu sveta.
Črna kamenroža,
ki se ne razcveta,
vekomaj brez cveta
rase sama zase.
Roža, čudna roža,
rasti, bodi sveta,
v kamenrožo ukleta,
v rasti posvečena.
Rasti, vse prerasti,
vse te kamenjase,
vse te kamenčase,
vse v tej kamensmrti.

Pesnikova dežela je kamendežela. Ko je šel vanjo, je vzel s sabo vse, kar je na tem svetu. Tako so v kamendeželi tudi kamen-

jase in na eni izmed njih rase kamenroža, ki je precej čudna. Njena posebnost je v tem, da se ne razcveta in vedno rase sama zase. Ukleta v kamenrožo je posvečena v rasti, zato je sveta. Na koncu pesmi pesnik zaželi, naj vse preraste: vse kamenjase, vse kamenčase in vse v kamensmrti. Morda je roža njegovo hrepenenje, ki je tudi v kamensvetu uglašeno na isto temo kot v tem svetu: hrepenenje po popolnejšem življenju. In ker vladajo v kamensvetu isti odnosi kot v tem, je to še toliko bolj upravičeno. Čeprav je kamensvet plod njegove domišljije, si morda želi, da bi bil drugačen. To začutim na koncu pesmi, ko nagovarja rožo k rasti. Kaj pa bo takrat, ko bo prerasla vse v kamensmrti, in zakaj si on to želi? Morda upa, da se mu ne treba takrat več umikati v svoj svet, da mu ne bo treba več bežati iz realnosti, ker bo tudi ta takrat drugačna, popolnejša. Morda je kamenroža s svojo rastjo edino upanje zanj v njegovem kamensvetu.

SI, KAKOR SEM SI TE
nekoč izmislil
in kakor si nekoč
odšla nepoužita.
Vse vem o tebi, vsako tvojo
stopinjo slutim;
slediš mi s češnjo v mislih
in po domače sveti mi tvoj glas.
Dejal bi ti: pozdravljena!
Naj rečem ti: použijem te?
Naj rečem ti: ubijem te?
Samo zato, ker te poznam?
Pozdravljena, kot sem si te
nekoč izmislil,
ti neizsanjani privid,
a kamengroza je resnična.

Pesnikova Kamendežela je takšna, kakršno si je nekoč izmislil. To je samo njegov svet, plod njegove domišljije. Še vedno je nespremenjena, pozna je do potankosti in še vedno je nepoužita, saj vedno odkriva nova spoznanja, ko se vrača vanjo. Kjerkoli je, povsod je z njim tudi ona in vse na njej mu je domače. Pesnik je

v bistvu njen lastnik, a je ne drži v oblasti. Prijateljsko jo pozdravlja, nato pa se sprašuje, kaj naj ji reče, ali: použijem te, ali: ubijem te? Ali govori to samo zato, ker jo pozna, ker je pač njegova dežela? Končnega odgovora pesnik ne poda, gotova ga je obdržal zase. Pesem nato zaključi s pozdravnim nagovorom deželi, ki si jo je nekoč sam izmislil in je njegov neizsanjani privid. Nasproti temu sanjskemu svetu pa se prav v zadnji vrstici postavi verz: a kamnegroza je resnična. Imamo torej nasprotje med nekim prividom, sanjami in resničnostjo, ki se imenuje kamengroza. Morda je to tista moreča vsakdanjost, ki ga povsod spremlja in še celo v kamensvet razpleta svoje korenine.

PRAPREČE

Nekoč in daleč, Lahek grem spet
a kot da je tisti čas, po tej zemlji
tisti kraj in nekje daleč
in modro nebo nad njim, poldne zvoní:
nebo z neupogljivo na pragu mati stojijo,
sončnico v zenitu. pobožno zvonu
prisluškojoč,
oče pa sklenejo roke
za "...vsakdanji kruh".

Nekoč in daleč,
a še bom kot nekoč:
malo čudaški fant,
ki v mlaki napaja živino
in kačjim pastirjem
nekaj po njihovo govori.

Pesem je spomin na rodno vas, Prapreče, na katero je pesnik tako močno navezan. V prvi kitici nakoliko zasanjano obuja čas, kot je bil nekoč, že dolgo nazaj. A kot da se je spet povrnil in z njim tisti kraj, nad katerim je nebo modro, nebo z neupogljivo sončnico v zenitu. V drugi kitici natančno izvemo, da se v ta kraj vrača: ves lahak gre spet po zemlji, katere del je sam, po zemlji, iz katere je zrasel in nato odšel v svet. Ko se tako

vrača zasliši zvonjenje. Poldne zvoni. Dogodek takoj poveže z mislijo na starše in točno ve, kaj v tem trenutku počnejo. Mati stoji na pragu in pobožno posluša zvonjenje, oče pa moli za vsakdanji kruh. To je prizor, ki ga je tudi sam gotovo neštetokrat doživel in je neločljivo povezan z mislijo na dom. V tretji kitici pa pravi, da bo še, tako kot nekoč: malo čudaški fant, ki je napajal živino v mlakah in se pogovarjal s kačjimi pastirji. Močno namreč verjame, da bo še živel z zemljo, z naravo, kajti vse to je njegov dom, ki ga tako ceni.

VRNITEV

Blodim za ostanki

otročnosti;

kraj pa je kakor

puščobna veža:

podrti so dimniki,

podrti so kažipoti,

le kamni navskriž.

Blodim za ostanki

davnega in čutim,

kako vabi zemlja,

kako verka vase

vse, kar je njenega;

čutim, kako je

težak upor.

S samoto zaraščen do tal

očetov kozolec razpada,

vse je kakor polomljen križ

v tem zapuščenem kraju.

Čutim, kako vabi zemlja

in veter potihoma igra

na harfo iz pajčjih niti.

Tudi v tej pesmi se pesnik vrača v domači kraj, vendar ne s takim pričakovanjem in neirom kot v prejšnji pesmi. Njegova vas propada in je kakor puščobna veža: dimniki so podrti, prav tako kažipoti in le kamni ležijo navskriž. Ko blodi za ostanki davne

otročnosti, čuti, kako ga vabi zemlja in srka vase vse, kar je njenega. Teško se ji upira. Očetov kozolec osamljen propada in vse je kakor polomljen križ. S tem želi teči, da je bilo vse garanje in trpljenje ljudi zaman, saj ni nobenih sadov. Ponovno začuti, kako močno ga vabi zemlja, začuti pa tudi drugo resničnost, ki je neizprosna: veter potihoma igra na harfo iz pajčjih niti. In kaj je njegova pesem? Morda elegija, a karkoli že je, neločljivo je povezana s propadom.

Preden zaključim referat, bi rada še enkrat ponovila misel, ki se mi je globoko vtisnila v dušo, in mislim, da je za vsakega ustvarjalca tako pomembna. Nanaša se na pisanje pesmi. Tov. Zoran pravi: "Pesmi ne znam pisati, ampak jih doživljam. Pisanje je zame obrt, neživljenjsko. Vsaka ustvarjena stvar mora biti taka, da se iz nje prepozna avtor. Če bi tega ne upošteval, bi vse zatajil."

Dela:

- To mora biti onkraj
- Dediščina

Barbara Zoran, 4. D

ISKANJA

Kajti želim jo videti.

Skriti se v njene veje,

njen topel objem.

Skriti se v njena polja,

njeno odprto srce.

Želim zopet začutiti njen vonj,

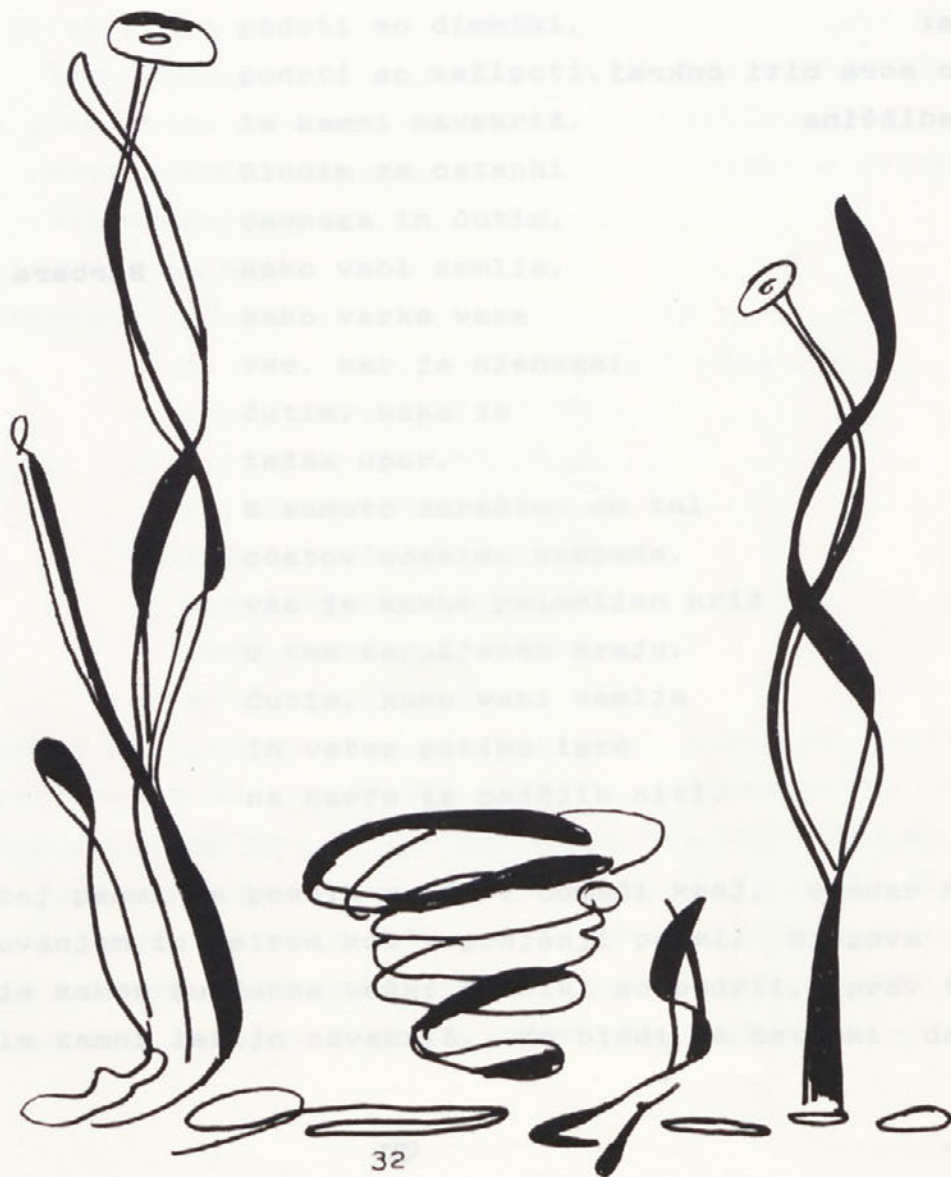
njen vonj gorskih rož.

Želim zopet stopati v njeno pesem,

njeno burno pesem,

in prisluškovati ritmu njene zgodovine.

Vesna



Nikoli nisem nikogar sovražila,
kot sovražim danes tebe.

Spominjam se.

Tvoji nasmehi pristrčno hladni.

Tvoji pogledi praznih vinarjev.

Tvoje roke nekdanje topline.

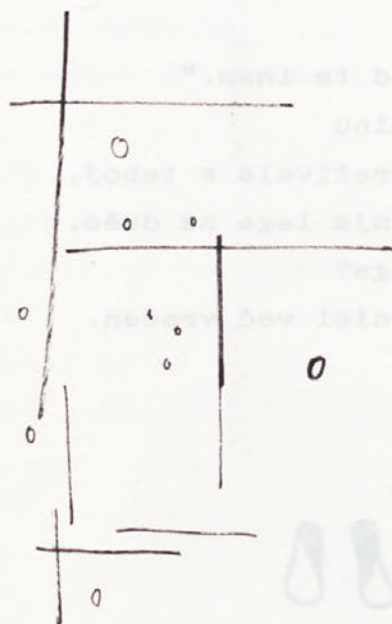
Spominjam se.

Temni hodniki stare bolnišnice,

zdravi nasmehi prijaznih sester

in moja sla po smrti.

Vesna



Rada bi imela moč
treh topovskih krogel
in številčnost enega bataljona.
Potem bi udarjala v nedogled
in zahtevala sonce.
Zlomila bi obrambne
mehanizme ozona in
gledala sebe, kako se
spreminjam v želvo.
Potem bi ugotovila, da
sem želvak že od vsega začetka.

Vesna

Bojim se, da bi me spoznali,
in zato sem se zabetonirala v kalup...
V čaše jim točim kalnega vina
in pesek jim mečem v oči.
Polena podstavljam pod noge
na poti k resnici.
In vsemu temu navkljub
mi je jasno,
da škodujem le sebi.



NEKOČ...

Nekoč, ko sem stala ob oknu
in gledala, kako mraz
riše ledene rože,
sem se spomnila,
da si mi rekel: "Rad te imam."
Naslajam se ob spominu
na čas, ki sem ga preživela s teboj,
a mi senca obžalovanja lega na dušo.
Kaj je ostalo od tega?
Še bežnega spomina nisi več vreden.

SPOZNAVANJE

Med kamenjem iščem odtise svojih nog.
Na prašnih policah odtise svojih prstov,
v tišini slišim svoj glas.
Med tisočermi sencami, ki me obdajajo,
vidim obrise tvoje zastave,
mrličji mi sporočajo svoje pozdrave.
Ko zaprem oči,
vidim svoj pogled,
govoreč: "Nikomur ne povej, da me ni."



Anita, 4. 1.

Začarani krog.
Življenje za zaprtimi vrati.
Pogrešam svobodo.
In najin petminutni klepet,
ko se niti ne spomniš vsega, kar misliš,
a veš, da si blizu nečesa velikega.
Pridi do vrat in potrkaaj.
Nekdo te pričakuje.

Višnja



BLODNJE

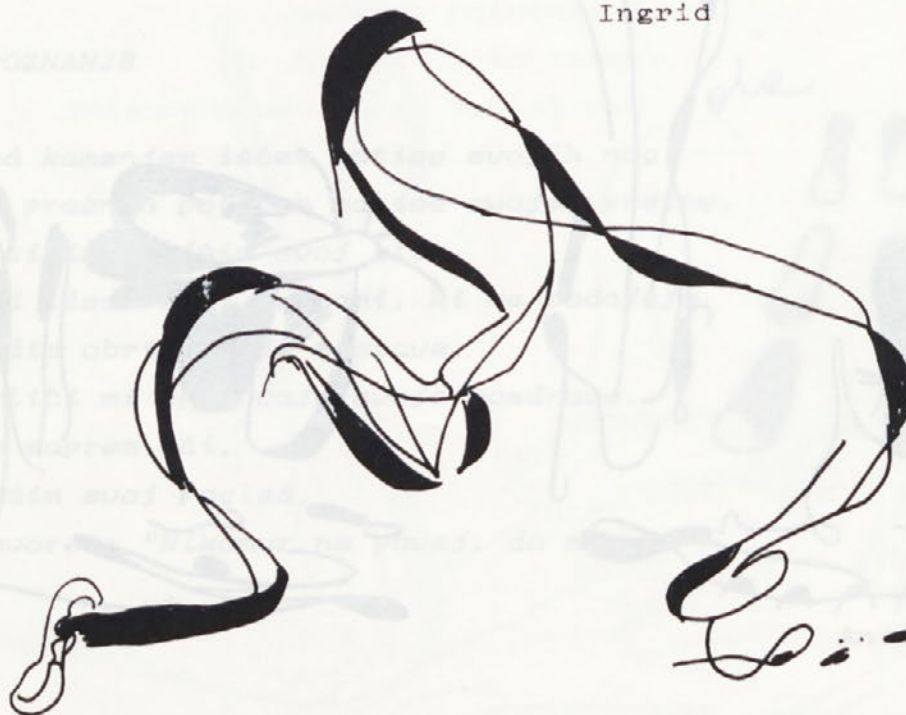
Sredi noči bedi,
Polena podskozi okno strmi,
na poti k vse naokrog je mirno,
In vsemu le v njenem srcu tesno.

Išče njegov dotik,
želi si en sam poljub,
strast premaguje jo,
bol jo mori.

Venomer misli podi,
misli nanj, ki v njej še živi,
nanj, ki mu dala je vse,
pa jo prevaral je.

Toda ona mu odpusti,
za vse tiste nesrečne dni,
samo, da se vrne ji,
in jo vzljubi.

Ingrid



NIKOGAR NI VEČ

Nikogar ni več,
ki bi mu lahko podarila
svoje misli.
Nikogar ni več,
ki bi mi hotel biti prijatelj.
Vsi so odšli.
Vsak trenutek se
približujem popolnosti.
Ko bom umrla, bom
večno z mislijo nate.

Jaz te vidim
in te ljubim.
Ampak svet je
še vedno grd in gnil.

Ljudje pravijo: "Če hočeš
biti ljubljen, ljubi!"
Ljubim, a nisem ljubljena.
Želim si, a nisem zaželena.
Zakaj lažejo?
Vsi lažejo!!!



BOJIM SE...

*Bojim se današnjih ljudi.
Bojim se njihovih oči.
Bojim se hiravskih pogledov.
Bojim se njihovih bolečih besed.*

*Bojim se noči, skrivnostne noči.
Strah me je pred ljudmi.
Strah pred samo seboj.*

Ona



V noč se izgublja Alina,
stara vasica že spi,
kakor da truden popotnik
blodi neznan v megli.

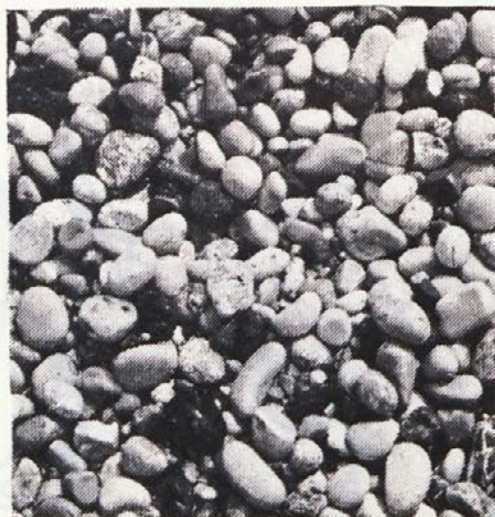
Vse so luči ugasnile,
cesta se prazna gubi,
kam le, oj deklica zala,
peljejo tvoje sledi?

"Srečo sva skupaj iskala
z dečkom obljudenih sanj,
a usoda ni igre poznala,
solze prinesel je dan.

Leto nocoj bo minilo,
kar moja je zvezda zašla,
zdaj blodim, da najdem gomilo,
kjer z dečkom spomin šepeta."

In našla Alina je v noči
prazno gomilo samo,
zarja je vzela ljubezen,
Alini je vzela telo.

B.



SAJ NE MOREM MIMO TEBE

Saj ne morem mimo tebe
kakor težka dežna kaplja:
z zemljo druží se in staplja,
da poraja mlado seme.

In ne morem kakor sonce
obsijati tvoje lice:
žarki parajo meglice,
oda radost v nas privablja.

Ah, ne morem s tabo biti,
kakor v jutru nova zarja:
sreči vozi brez krmarja,
ko z ljubincem se igra.

Glej, ne morem v tvoje misli
rdeče rože zasaditi:
naj umrejo nežne niti,
ki so v srcu prepletene?

Zdaj ne morem več obstati,
vse predala sem v življenje:
ti si vrnil pogubljenje,
a še vedno: ljubim te.

B.



Spomini -
in tvoja slika med starimi
zvezki.
Vse je izpeto.

Krik bolečine
izgubi se v temnine
moje nevidne poletne noči.

Saj bi jokala
kakor takrat,
ko si odhajal v noč izgubljeno
srečo nevidno zase iskat.

VKOVANA SEM V LED

Nocoj bo spet noč,
vem: tista ledena.
In zaman bom prižigala svečo,
do dna je že izgorela.

Dve drobni,
svetleči lučki
sta tiho zaplavali v mraku.

Sama sem na obali.

Divji valovi pojenjajo,
v led se pogreza odprto morje.

Hlad in pustota
vejeta ob obrežju.

Zadnji galeb omagan
z mrtve pečine zletava
in noč je vse bliže...

Mir...

A solz nimam več,
vse so odtekle...
In še sem verjela,
da vrne se dan.

Zdaj leto je mimo.
Še čutim besede
in tvoje poglede,
a vem tudi to,
da vse je zaman.

Ihtenje zaplava v temo.
Odgovora ni.
SAMA SEM.

Drobne, pekoče lučke
kalijo mi blede oči.

Saj jočem...

Sklonim se k tlom
in iščem zaman
galeba svojega sled.

Ne vrne se več.

Ko si obrišem lice uvelo,
zavem se bolesti:
Vkovana sem v led.

B.

KONEC JE ISKANJA

Konec je iskanja.
Čas govori,
da moram vzeti vrč
svojega življenja
na njivo darovanja.

A težko je iti...

Minevajo dnevi,
ne, leta
pustote in žalovanja.

Le veter ve
in rože
in ptice
in...

A oni kričeči
z ledenim pogledom?

Ne ve prav nihče.

Ostati
tako sam,
tako mlad
in le čakati,
za tisoč vzdihljajev ljubezen prodati.
Kot ptico ujeto na mestnem sejmu?

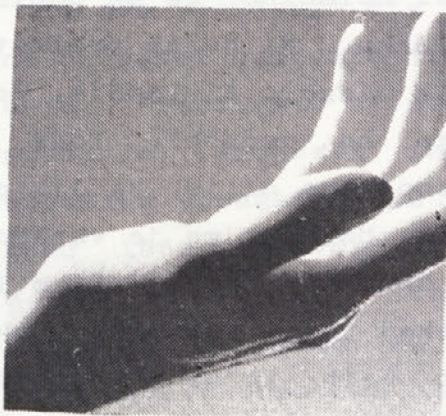
A kaj darovati novemu jutru,
galebu,
ki vem, da nekoč se še vrne.

Tisto mladost,
zavito v samoto,
solze, boleost in rano, ki žge,
bo vsrkala vase globoka posoda.

In zato vem,
da je njiva darovanja blizu.

Vrč je že zvrhan,
oditi moram pred prvo zoro.

Tako sam,
tako mlad.
A nihče ne ve,
le veter
in ptica
in rože
in...



B.

Kaj človeku mar življenje, če v njem ne zaživi in ne spozna njegove radosti, ampak se skriva pred svetom, beži pred svojim pravim jazom, ko pa ga odkrije, je nesrečen. Kako naj pahljača ohladi telo, ki je bilo še nedavno bičano in žari v svoji krvi? Kako naj nežna beseda odpre srce, ki je počilo od svoje boli in mu nič več ni mar? Ni težko sejati po skrbno zorani njivi. Ni muka prestajati bolečino, če se odpira prava pot pod nogami. Toda doseči to ni lahko. Ni hujše prelesti na tem svetu, ki bi lahko človeka veljala njegovo življenje, kot je samota. Ta ubija človeka, dokler ga ne ugonobi. Toda človek se noče vdati v svojo usodo. Pred seboj ima cilje, ki jih poskuša uresničiti. Zato bije boj za obstanek, boj, ki ga je vsakdo vreden.

Človek je družabno bitje? Kako lažna in za las privlečena je ta izjava. Zakaj potem posameznik skriva čustva pred ljudmi, je nezaupljiv do njih in se jih boji? Ne boji se njihove "prave" moči, marveč moči in surovosti duha in srca, ki noče biti odkrito. Saj bi morali biti vendarle vsi ljudje eno in isto. Vsi smo nebogljani prišli na svet, tako ga bomo tudi vsi zapustili in prej ko slej kanili v pozabo. Zato nima nihče posebnih zaslug. Kot se je rodil, takšen je. In četudi ga družba izloči, je lahko njegova duša tako popolna, nežna in ustvarjalna, da razblini vso svojo grobo, nesprejemljivo zunanost.

Življenje je res samo boj za obstanek. Je kot dež. Ljudje pa so kaplje, ki polzijo po okenski šipi in dajo vtis jokajočega obraza, ki ne vidi konca svoji nesreči. Še tista prav majhna kaplja, ki je pravkar padla na steklo, drsi po ovinkasti poti navzdol, kot bi hotela dalj časa ostati na njem, pri življenju, kot bi vedela, da je njena usoda neizbežna, da bo prej ko slej kanila v nenasitno žrelo in se zavedno poslovila od življenja.

Darja, 3. letnik

MISLIM, TOREJ SEM

Mislím, torej sem.

Ta stavek je pravzaprav nekakšno vprašanje o smislu in vrednosti življenja.

Mislím, torej sem.

Namesto tega stavka bi lahko napisali tudi vprašanje: Kaj je misel, kaj je duh in kaj je življenje samo? Zakaj živimo? Vprašanje o vrednosti življenja. Ti dve vprašanji sta verjetno edini vprašanji, na kateri človek ne bo našel odgovora nikoli. Nihče ne more prodreti v bistvo življenja. Pravzaprav bi moral človek, če bi hotel odgovoriti na to vprašanje, spoznati izvor celotnega vesolja. Najprej mora odgovoriti na vprašanje: od kod Vesolje in za kaj obstaja. Nato šele lahko išče odgovor na vprašanje o smislu in vrednosti življenja. Že stari grški filozofi so poskušali odgovoriti na vsa ta vprašanja. Iz tega so prišle razne razlage, toda nobena točno ne opredeli odgovora na ta vprašanja. Človeški um je v tem trenutku premajhen, da bi spoznal, da je medsebojno ubijanje popolnoma nesmiselno, kakor je tudi uničevanje narave nesmiselno, kaj da bi šele spoznal odgovor na taka vprašanja. Človek še vedno ne more razumeti, da živimo skupaj na nekem drobnem planetu, v zakotnem delu galaksije, in ne uvidi, kako malo je pomembno vse to. Človek bi moral razumeti, da nič ne ostane za večno, le njegovo delo, tisto, kar ustvari, in to ostane živo, dokler živi človek.

Mislím, torej sem?

Človeška misel je mnogo nedoumljivejša, kot si lahko kdorkoli predstavlja.

Mislím, torej sem.

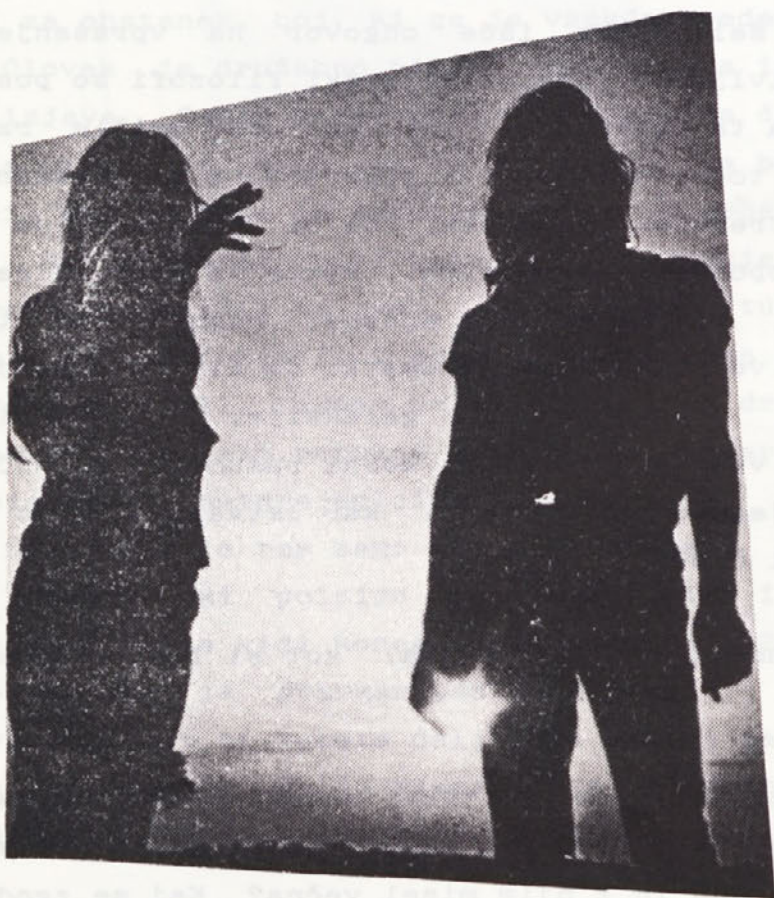
V človeku torej obstaja razum, ki tvori nekakšen duh, nekakšno celovito osebnost, ujeto v človeško telo. In tu se pojavi spet novo vprašanje: ali je duh in z njim misel večna? Kaj se zgodi s tem duhom, potem ko telo odmre? Tega nihče ne ve in tu je spet vprašanje brez objektivnega odgovora.

Mislím, torej sem.

Torej človek, ki misli, obstaja. Misel je torej osnovna sestavina človeškega duha. Misel torej potrjuje moj obstoj in obstoj človeka. Iz tega sklepam, da je misel večna, kot je večni duh. To

je seveda moj sklep, ki je morda pravilen, morda pa povsem odstopa od resnice. Človek bo moral še dolgo obstojati in raziskovati svojo naravo in naravo vesolja, da bo prišel tem vprašanjem do dna, mogoče sploh nikoli ne bo. Važno pa je, da poskuša priti do tega in odkriti vrednost in smisel življenja.

Helena Žunič, 4. D



SKUPŠČINA RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE

Že vse od osvoboditve živimo v Titovi Jugoslaviji v miru. Po svetu se še vedno razplamtevaajo lokalne vojne.

Grozi nam atomska vojna z uničenjem vsega živega. Mir bomo ohranili le s skupnimi močmi.

Rdeči križ Slovenije je vsestranski dejavnik v prizadevanjih za mir, ki nenehno vzpodbuja pionirje-mlade člane Rdečega križa in mladino k aktivnemu odnosu do vprašanj miru, razvoja in prijateljstva med narodi. V okviru skupnih družbenih prizadevanj za mir predsedstvo Skupščine Rdečega križa Slovenije

RAZPISUJE

6-mesečni natečaj za najboljša likovna in literarna dela na temo

ZDRUŽENI ZA MIR,

ki bo trajal od 29. septembra 1987 do 29. marca 1988.

Natečaja se lahko udeležijo vsi pionirji-mladi člani Rdečega križa in mladina v treh starostnih skupinah:

I. skupina	od 7. do 10. leta
II. skupina	od 10. do 15. leta
III. skupina	od 15. do 20. leta

Na razpis se mladi lahko vključijo z risbami v velikosti 30 x 40 cm (velikost risalnega lista), izdelanimi v poljubni risarski tehniki, in barvanjem metuljev miru. Vsak izdelek mora imeti čitljivo napisano ime in priimek avtorja, njegovo starost in točen naslov.

Na natečaj se lahko mladi vključijo tudi z literarnimi prispevki (proza in poezija), ki morajo prav tako vsebovati ime in priimek, starost in točen naslov avtorja. Prav tako lahko svoja razmišljanja o miru napišejo na metulje miru.

Izdelki, s katerimi želijo pionirji-mladi člani RK in mladina sodelovati v razpisu, naj najkasneje do 5. aprila 1988 pošljejo svoji občinski organizaciji Rdečega križa, ki bo izbrala in razglasila najbolj uspela dela. Po en izvod najboljšega likovnega in literarnega izdelka iz vsake skupine pa bo občinska organizacija RK do 15. aprila 1988 posredovala predsedstvu Skupščine RKS. Izdelkov, ki bodo prispeli kasneje, komisija ne bo upoštevala.

Prispela dela bo pregledala in ocenila posebna komisija, ki jo bo imenovalo predsedstvo Skupščine Rdečega križa Slovenije. Komisija bo pet (5) najboljših likovnih in pet (5) najboljših literarnih izdelkov iz vsake starostne skupine predlagala za objavo in nagrade predsedstva Skupščine RK Slovenije. Razglasitev najboljših izdelkov bo opravljena do 8. maja, mednarodnega dne RK.

Prav tako bo komisija pregledala vse likovno in literarno dopolnjene metulje miru in najboljše nagradila.

PRESEDSTVO SKUPŠČINE
RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE

NAGRADNA KRIŽANKA

DVEIK NATROJ	MESTO V SLOVENI	POSEVANO DREVO	DVE ENAKI ERKI	JOD	COCA	DRŽAVA V JZ. AZIJI	TAI PO	DOBRO	VRV BREZ V	R. SAMO- GLASNIKA	SF..J	JED IZ RIBJIH IKER	ZNANKA STUČE!	ANDRIČ IVO	VLA	MOŠKO IME			
N	STARO GRŠKO PLEMJE	A		J	C	LJUBJAN V ANG. J.		L	O	V	E	R	K	R	A	V	A	VZPE- TINE	
A	JUGOSL. LJUDSKA ARMADA	J	L	A	ALI PO ANGLIŠKO	RISJE JASICE ALKOHOLNA PIJAZA		I	K	R	A	BERTO- NCELO	A	C	I	ŠNICA	C	H	
MOŠKO IME		D		TRAV. SREDSTVO	V	L	A	K	VEČ MET	MULA BREZ V INA	Ž.	ZAPISAT STAREŠI DATUM	REMAK ERKI	JUGOSL. NARODNA ARMADA	OLGA RODIČ		O	R	
GLEDAL STROKO- VNIAK	OŠEBNI DOHODEK	O	D		ZBI- RAME	A											BOLE- TINA	I	
23. ERKA	V	DEL TELESA	SADJE OLJKE	17 IN 15 ERKA	3 ERKA	JASICE V (MNOŽINA)				5 IN 3 ERKA 4 ENAKE ERKE					ANDREJ BAKUN		A	B	
ŽGANJE	Š	N	O	P	S	TO V ANG. JEZIKU						HUDA BOLEZEN SINICA V DVOJINI			VIKARJE		R	A	K
PREVOZ. SREDSTVO	Č	O	L	N		PERE- KRALJ													
IGRATI BREZ R, A, T	I	G	I			GAD BREZ VEZNIK A		TRINI- TROTO- LUEN	KETEL RA LAT. PLESEN										
MORVAR	N	A	V																
PREPU- STITI	A																		
	PTICA	MONA ...	JOSIP RAČIČ	URAN	SPO BREZ I DEL PREVAH					MESTO V FRANCIJI MESTO V SRBIJI									
NAPRAVA ZA ODKLE- PANJE	L				Č	TEHNI- CIJ	DEZELA ILIRON												
ZRAK PO ANGL.	I			DEL OBALE	R	T	MATICA (SL. SUD)												
DELO KRTA	Z				E		MAHO JIH V USTIH HELVINA	MAJHMA POT											
PLESEN NA VINU	A			KNEČKO VOZILO	V	O	Z	GLEDAJE ZA NEKOM											
1. ERKA	AMPER	BOR	ORGAN VIDA ZVEPILO	O	K	O	VIRC ERIK			1. ERKA									
	ABSO- LVENT	A	B	S	SESTAVILA UNSTIČ JOŽI I. A	B	OŠEB. ZAIM.												

Joži Unetič. 1. A

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitev današnje nagradne križanke oddajte najkasneje do 21. januarja 1988 v rumeni nabiralnik. Pravilne rešitve bodo izžrebane, nagrajenec pa dobi nagrado - presenečenje.

STEZICE - glasilo učencev Srednje šole pedagoške in tehniško-
naravoslovne usmeritve Novo mesto

Šolsko leto: 1987/88

Ureja:

- glavna urednica: Andreja Turk, 3. A
 - odgovorna urednica: Anita Hrovat, 4. D
 - tehnična oprema: Martina Radoš, 4. D
Janja Jakša, 4. C
 - uredniki: Barbara Zoran, 4. D
Vesna Tripkovič, 4. D
Joži Unetič, 1. A
Sabina Novak, 1. A
Darja Babič, 3. B
Katja Bratkovič, 3. B
Matjaž Duh, 3. B
Živa Pitamic, 3. B
Simona Kraus, 3. B
Tatjana Zalokar, 3. B
Darja Volf, 3. A
 - prodaja: Jon Grobovšek, 3. B
 - mentor: prof. Janez Kolenc
- NAKLADA: 250 izvodov
CENA: 500,- din
Naslovna stran: Martina Radoš
Tipkanje in računalniška obdelava: Roman Košir, 2. A
Matjaž Potrč, 2. A
Boštjan Virč, 2. A
- Tisk: Tiskarna Novo mesto

